

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τέχνες και η σημασία αυτών στην ψυχή του ανθρώπου χαρακτηρίζονται από τη διαχρονικότητά τους και αποτελούν ύψιστη πνευματική ανάγκη. Σήμερα, έχει αναπτυχθεί μία νέα μορφή τέχνης ευρέως γνωστή ως «Η έβδομη τέχνη». Πρόκειται, λοιπόν, για την εμφάνιση του κινηματογράφου στη σύγχρονη εποχή. Ο κινηματογράφος αποτελεί εξαιρετικά ιδιαίτερη μορφή τέχνης για αυτό και δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε εικαστική, τονική ή κινητική χωρίς να αδικείται κάποιο χαρακτηριστικό του.

Η τέχνη αυτή, λοιπόν, αναπτύχθηκε με γρήγορους ρυθμούς κυρίως λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας και της εμφάνισης κεφαλαίων προς επένδυση σε αυτή. Κινηματογραφική δραστηριότητα συναντάται σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες. Με γνώμονα το γεγονός αυτό έχει διαιρεθεί ανάλογα με την ήπειρο ή τη χώρα από την οποία παράγονται οι διάφορες ταινίες. Ένα από τα βασικότερα κομμάτια του αποτελεί και ο Ευρωπαϊκός κινηματογράφος, ο οποίος περιλαμβάνει ποικίλες παραγωγές.

Στη παρακάτω εργασία αναλύεται αποκλειστικά ο ιταλικός κινηματογράφος ως προς την ιστορία, την εξέλιξη και τη συνεισφορά του στην έβδομη τέχνη. Επιπλέον, γίνεται αναφορά σε αξιοσημείωτες παραγωγές, ηθοποιούς και σκηνοθέτες που χαρακτηρίζουν τον ιταλικό κινηματογράφο.

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΕΞΕΛΙΞΗ

Η εφεύρεση του κινηματογράφου είναι δύσκολο να απονεμηθεί σε ένα συγκεκριμένο άτομο καθώς στη δημιουργία αυτού συνέβαλαν διάφοροι επιστήμονες και ενδιαφερόμενοι. Κάθε ένας με τις καινοτομίες του, όλες εκ των οποίων αποτέλεσαν βασική προϋπόθεση για τη πλήρη δημιουργία του.

Από τη πλευρά της Ιταλίας δεν υπήρξε κάποια αξιοσημείωτη συνεισφορά στην τεχνική ανάπτυξη και στη δημιουργία του κινηματογράφου. Η ιστορία του ιταλικού κινηματογράφου αρχίζει μόλις λίγους μήνες μετά τη δημιουργία της κάμερας Cinematographe από τους αδερφούς Lumière. Επίσημως, πρώτη ταινία θεωρείται αυτή όπου ο Πάπας Leo XII ευλογεί μπροστά στη κάμερα για μερικά δευτερόλεπτα. Η ιταλική κινηματογραφική βιομηχανία σχηματίστηκε μέσα στο 1903 με 1908 με πρωταγωνιστές τις εταιρίες Cines, Ambrosio και Itala Film.

Μεταξύ του 1911 με 1919 η Ιταλία υπήρξε η πρώτη χώρα η οποία επιτέλεσε μια καινοτόμα κίνηση στο χώρο της παραγωγής. Το 1916 το μανιφέστο του φουτουριστικού κινηματογράφου (Futuristic Cinematography) ξεκίνησε με κύριους πρωτεργάτες τους Filippo Marinetti, Armando Ginna, Bruno Corra και Giacomo Balla. Στους φουτουριστές ο κινηματογράφος φάνταζε η ιδανική μορφή τέχνης καθώς ήταν καινούρια και συνδύαζε τα χαρακτηριστικά της ταχύτητας, των ειδικών εφέ και έφερε τη δυνατότητα να επεξεργάζεται. Ό,τι γνωρίζουμε για τις ταινίες εκείνης της εποχής προέρχεται από κριτικές καθώς οι περισσότερες ταινίες έχουν χαθεί.

Μορφοποιήθηκε: Γραμματοσειρά: Calibri, Χωρίς υπογράμμιση, Χρώμα γραμματοσειράς: Αυτόματο

Το 1930 το φασιστικό καθεστώς της εποχής φαίνεται να ωφέλησε τον κινηματογράφο. Η κυβέρνηση με άδεια του Μουσολίνι (Mussolini) προχώρησε στην κατασκευή βασικών υποδομών για τον ιταλικό κινηματογράφο. Μία περιοχή ιδρύθηκε στη νοτιοανατολική Ρώμη με το όνομα Cinecittà αποκλειστικά για το σινεμά. Στη πόλη αυτή δημιουργήθηκαν όλοι οι απαραίτητοι χώροι για την ανάπτυξη του κινηματογράφου (θέατρα, τεχνικές υπηρεσίες, ακόμη και κινηματογραφικές σχολές για μαθητευόμενους). Την ίδια περίοδο ο Μουσολίνι (Mussolini) δημιούργησε μια εθνική εταιρία παραγωγής ταινιών, δίνοντας έτσι έναυσμα στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής κουλτούρας.

Με τον επερχόμενο πόλεμο, πολλές ταινίες δημιουργήθηκαν με κύριο σκοπό την προπαγάνδα. Παρ' όλα αυτά το 1943 ήταν τότε που έκανε την εμφάνισή του ο νεορεαλισμός (Neorealism) με την ταινία *Ossessione* (Εθισμός) του Luchino Visconti, που θεωρείται ο πρώτος εκπρόσωπος αυτού. Ωστόσο, από πολλούς ως πρώτη νεορεαλιστική ταινία θεωρείται η *Quattro passi fra le nuvole* (Τέσσερα βήματα μέσα στα σύννεφα). Άλλες χαρακτηριστικές ταινίες είναι: *Rome, Open City* (1945), *Paisà* (1946) και *Germany, Year Zero* (1948) με εξαισιους ηθοποιούς όπως η Anna Magnani. Η ένδοξη αυτή εποχή του νεορεαλισμού ολοκληρώνεται με τις ταινίες του Umberto D ο οποίος ανέδειξε τον νεορεαλισμό και θεωρείται πως δεν μπορεί να υπάρξει κάποιος αντάξιος του.

Το 1955 κύριο χαρακτηριστικό του ιταλικού κινηματογράφου αποτελεί το στοιχείο της κωμωδίας σε συνδυασμό με εναπομείναντα στοιχεία νεορεαλισμού. Πιο συγκεκριμένα σημείο αναφοράς αποτελεί ο Totò (15 Φεβρουαρίου 1898–15 Απριλίου 1967) ο οποίος θεωρείται ο κορυφαίος ιταλός κωμικός. Ο Totò αγαπήθηκε από τους Ιταλούς και αποτέλεσε έναν από τους πιο πολυαγαπημένους Ιταλούς της δεκαετίας του 60'.

Το 1961 η Σοφία Λόρεν (Sophia Loren) κέρδισε το βραβείο καλύτερης γυναίκας ηθοποιού (βραβείο Oscar) στο ρόλο μιας γυναίκας που βιάζεται στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Ήταν η πρώτη ηθοποιός που κέρδισε oscar για ερμηνεία σε ξένη γλώσσα καθώς και η δεύτερη «ηγετική» Ιταλίδα που είχε κερδίσει βραβείο oscar μετά την Anna Magnani.

Μεταξύ του 1970 και του 1980 το ιταλικό σινεμά γνώρισε κρίση. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου οι ταινίες «σκουπίδια», όπως χαρακτηρίζονται, έγιναν αρκετά δημοφιλείς στην Ιταλία. Όντας ταινίες χαμηλής καλλιτεχνικής αξίας απέκτησαν απήχηση επειδή αντιμετώπισαν τα στερεότυπα της εποχής εκείνης, και κυρίως αυτά που σχετίζονταν με τις σεξουαλικές συμπεριφορές.

Μια καινούρια «φουρνιά» σκηνοθετών βοήθησε στην επανόρθωση της κατάστασης στα τέλη του 1980. Μετ' έπειτα ο ιταλικός κινηματογράφος οδηγήθηκε σε μια καλλιτεχνική έκρηξη και απέκτησε διεθνή φήμη. Αξιοσημείωτη είναι οι συνεισφορές του σκηνοθέτη/ηθοποιού Roberto Benigni ο οποίος κατάφερε να κερδίσει τρία βραβεία oscar με την ταινία του «Η ζωή είναι ωραία» (*La vita è bella*). Η εξαιρετική αυτή πορεία του ιταλικού κινηματογράφου συνεχίζεται και σήμερα με πολλά αξιοθαύμαστα έργα.

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

- Sophia Loren
- Robert De Niro
- Roberto Benigni
- Al Pacino
- Monica Bellucci
- Marcello Mastroianni
- Silvana Mangano
- Isabella Rossellini
- Simonetta Stefanelli

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΙ ΣΚΗΝΟΘΕΤΕΣ

- Federico Fellini
- Michelangelo Antonioni
- Bernardo Bertolucci
- Vittorio De Sica
- Luchino Visconti
- Roberto Rossellini
- Franco Zeffirelli
- Pier Paolo Pasolini
- Sergio Leone
- Roberto Benigni

Σοφία Λόρεν

Η Σοφία Λόρεν (γεννημένη στις 20 Σεπτεμβρίου 1934) είναι Ιταλίδα ηθοποιός βραβευμένη με Όσκαρ Α' Γυναικείου Ρόλου για την ταινία του Βιττόριο ντε Σίκα Η Ατιμασμένη (La Ciociara, 1960). Θεωρείται από πολλούς η πιο δημοφιλής Ιταλίδα ηθοποιός της γενιάς της και είναι επίσης διάσημη ως ένα παγκόσμιο sex symbol. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950, το αστέρι της Λόρεν στο Χόλιγουντ άρχισε να λάμπει με ταινίες όπως αυτές του 1957: *Το παιδί και το δελφίνι* (Boy on a Dolphin) και *Υπερηφάνια και πάθος* (The Pride and the Passion), στο οποίο συμπρωταγωνίστησε με τον Φρανκ Σινάτρα και τον Κάρι Γκραντ.

Ρόμπερτ Μάριο Ντε Νίρο

Ο Ρόμπερτ Μάριο Ντε Νίρο ο νεότερος (αγγλ. Robert De Niro) είναι Αμερικανός ηθοποιός, σκηνοθέτης και παραγωγός γεννημένος στις 17 Αυγούστου 1943. Είναι γνωστός για την ενσάρκωση προβληματισμένων χαρακτήρων, για τη πολύχρονη συνεργασία του με τον σκηνοθέτη Μάρτιν Σκορσέζε καθώς και για τη συμμετοχή του στις πρώτες δουλειές του Μπράιαν Ντε Πάλμα. Θεωρείται από πολλούς ως ένας από τους καλύτερους ηθοποιούς της γενιάς του καθώς και ο πιο σημαντικός εν ζωή. Αυτό οφείλεται κυρίως στην άκαμπτη τελειομανία του και στην επιμονή με την οποία προφυλάσσει την προσωπική του ζωή.

Αλ Πατσίνιο

Ο **Αλφρέντο Τζέιμς "Αλ" Πατσίνιο** (γεννημένος στις 25 Απριλίου 1940) (αγγλικά: **Alfredo James "Al" Pacino**) είναι Αμερικανός ηθοποιός του κινηματογράφου και του θεάτρου, βραβευμένος με Όσκαρ Α' Ανδρικού Ρόλου για την ταινία *Άρωμα Γυναίκας* (*Scent of a Woman*, 1992). Θεωρείται ένας από τους καλύτερους ηθοποιούς της γενιάς του, καθώς ερμήνευσε μερικούς από τους πιο αξιωματικούς ρόλους στην ιστορία του σύγχρονου κινηματογράφου.

Γεννήθηκε στο Μπρονξ της Νέας Υόρκης από Ιταλούς γονείς. Ο παππούς του καταγόταν από το Κορλεόνε της Σικελίας. Είναι από τους λίγους ηθοποιούς του Χόλυγουντ που δεν έχει παντρευτεί ποτέ, αλλά παρόλα αυτά έχει μια κόρη με την ηθοποιό Τζούλι Μαρί και δίδυμα με την ηθοποιό Μπέβερλυ Ντ' Άντζελο.

Φεντερίκο Φελίνι

Γεννήθηκε στις 20 Ιανουαρίου του 1920 στο Ρίμινι. Όταν έγινε 12 ετών, το έσκασε από το σπίτι του για να ακολουθήσει ένα τσίρκο. Ένα στοιχείο που μαζί με πολλά άλλα, εξηγεί την αγάπη του για τους κλόουν που εμφανίζονται σε όλα τα έργα του. Στα 17 του εγκατέλειψε την ηρεμία της επαρχιακής λουτρόπολης, στην οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε, για να πάει στη Ρώμη. Εκεί έζησε αρχικά σαν σκιτσογράφος και στη συνέχεια γράφοντας παρλάτες και σκετς για κομφοραριστές και άλλους καλλιτέχνες του music hall. Το 1943, σε ηλικία 23 ετών, παντρεύτηκε την ηθοποιό Τζουλιέτα Μαζίνα, πλάι στην οποία έζησε 50 χρόνια, μέχρι το θάνατο του. Το 1946 συνεργάστηκε για πρώτη φορά με τον Ρομπέρτο Ροσελίνι. Το 1954 κέρδισε τον Χρυσό Λέοντα στο Φεστιβάλ της Βενετίας, το 1960 τον Χρυσό Φοίνικα στο Φεστιβάλ των Καννών. Το 1956, το 1961 και το 1974 κέρδισε το βραβείο της Ένωσης Κριτικών της Νέας Υόρκης. Πήρε τέσσερις φορές, το Όσκαρ Καλύτερης Ξένης Ταινίας: το 1956 για το *Λα Στράντα*, το 1957 για το *Οι νύχτες της Καμπίρια*, το 1963 για το *8 ½* και το 1974 για το *Θυμάμαι* και προτάθηκε τέσσερις φορές για Όσκαρ Σκηνοθεσίας για τις ταινίες: *Γλυκιά ζωή* το 1961, *8 ½* το 1963, *Σατυρικών* το 1970 και *Θυμάμαι* το 1975. Το 1993 η Αμερικανική Ακαδημία Κινηματογράφου του απένειμε Τιμητικό Όσκαρ για το σύνολο του έργου του. Πέθανε στη Ρώμη στις 31 Οκτωβρίου της ίδιας χρονιάς.

Πιερ Πάολο Παζολίνι

Ο Πιερ Πάολο Παζολίνι γεννήθηκε στην Μπολόνια της Ιταλίας στις 5 Μαρτίου του 1922, χρονιά που ανεβαίνει στην εξουσία ο Μουσολίνι. Το γεγονός αυτό αποτελεί σταθμό και για την κοινωνική διάρθρωση της Ιταλίας που αλλάζει μορφή χάνοντας σιγά σιγά την αναγεννησιακή της παράδοση και καταντώντας χώρα μιας μάζας μικροαστών στα χέρια του μεγάλου κεφαλαίου και των μεγαλοβιομηχανιών. Ο Πιερ Πάολο Παζολίνι πέθανε στις 2 Νοεμβρίου 1975 στην παραλία της Όστια, κοντά στη Ρώμη, σε μια θέση χαρακτηριστική των μυθιστορημάτων του. Ο θάνατός του ήταν δολοφονία. Ο Πίνο Πελόζι, συνελλήφθη και ομολόγησε τη δολοφονία. Τριάντα χρόνια μετά, το 2005, απέσυρε την ομολογία του, και υποστήριξε ότι άγνωστοι είχαν σκοτώσει τον Παζολίνι. Είτε ότι αναγκάστηκε να ομολογήσει γιατί

υπήρχαν απειλές κατά του ίδιου και της οικογένειάς του. Η έρευνα σχετικά με τη δολοφονία Παζολίνι άρχισε εκ νέου μετά την αναίρεση του Πελόζι. Είναι θαμμένος στην Καζάρσα, στο αγαπημένο του Φριούλι.

Ρομπέρτο Μπενίνι

Γεννήθηκε στο Μαντσιάνο λα Μιζερικόρντια (ιταλ. *Manciano la Misericordia*) κοντά στο Καστιλιόν Φιορεντίνο (ιταλ. *Castiglion Fiorentino*) στην Τοσκάνη της Ιταλίας. Έγινε γνωστός τη δεκαετία του 1970 με τη συμμετοχή του στην τηλεοπτική εκπομπή Τηλεαγελάδα (*Televacca*) του Ρέντζο Άρμπορε (Renzo Arbore). Η τολμηρότητα όμως της εκπομπής σε συνδυασμό με την αυστηρότητα της λογοκρισίας την εποχή εκείνη, οδήγησε στην διακοπή της. Ο εναγκαλισμός του κατά τη διάρκεια μιας διαδήλωσης με τον αρχηγό του Κομμουνιστικού Κόμματος Ενρίκο Μπερλινγκουέρ (Enrico Berlinguer) δημιούργησε σκάνδαλο, λόγω της τυπικότητας των πολιτικών της εποχής. Την δεκαετία του 1980 τον έκοψε η λογοκρισία για κάποια έκφραση προσβλητικού περιεχομένου σχετικά με τον Πάπα Ιωάννη Παύλο Β΄ σε μια σημαντική ζωντανή αναμετάδοση στην τηλεόραση. Ξεκινά να σκηνοθετεί το 1983 αλλά και να πρωταγωνιστεί, με τη Νικολέτα Μπράσκι (*Nicoletta Braschi*), με την οποία παντρεύεται το 1991, σε πολλά έργα. Πασίγνωστος έγινε «αυθημερόν» με την κινηματογραφική τραγική κωμωδία *Η Ζωή Είναι Ωραία* (1997), όπου παρουσιάζει τις συνθήκες που αντιμετωπίζουν Εβραίοι κρατούμενοι σε γερμανικό στρατόπεδο συγκέντρωσης. Ο πατέρας του, Λουίτζι Μπενίνι, είχε κάνει δύο χρόνια στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπέργκεν-Μπέλζεν. Η ταινία με πρωταγωνιστή ένα παιδάκι και τον ίδιο, καθώς και σκηνοθεσία του ίδιου, προτάθηκε για επτά Όσκαρ και έλαβε τα Όσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας (το βραβείο απονέμεται στο σύνολο των συντελεστών της ταινίας, αλλά το παραλαμβάνει ο σκηνοθέτης), Α΄ Ανδρικού Ρόλου (Μπενίνι) και Μουσικής (Νικόλα Πιοβάνι).